

ALMANCA VE TÜRKÇE'DEKİ SESTEŞ KELİMELER VE BU KELİMELERİN HER İKİ DİLDEKİ KARŞILIKLARI VE FONKSİYONLARI

Mehmet AYGÜN*

ÖZET

Bu çalışmada, Türkçe ve Almanca'daki sesteş (eş sesli) kelimeler ve bunların kullanımları mukayese edilmiş ve her iki dildeki anlamları verilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonunda, her iki dilde benzer yazılışı olan kelimeler bazen aynı kelime bazen de farklı bir kelime şeklinde kullanılmışlardır. Bu kelimeler, Türkçe yada Almanca'da diğer dildekinden farklı kelime şeklinde olmalarına rağmen bazen aynı manada bazen de farklı anlamda kullanılmaktadırlar. Bu kelimelerin çoğu isim olarak kullanılmakta ve bunların çoğu farklı dillerden alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kelime, sesteş, eş anlamlı, isim, sıfat, zarf, ilgi eki, ön ek, son ek.

ABSTRACT

In this study, the homonym words and their use in Turkish and German are compared and their meanings in both languages are tried to be given. At the end of the study the words which have the similar spelling in both languages are sometimes used as the same word type and sometimes as the different word type. These words are sometimes used in the same meaning and usually in different meaning even though in either German or Turkish may belong to the different word types in the other language. Many of these words are used as nouns and most of these words are borrowed from different languages.

Keywords: Word, homonym, synonym, noun (substantive), adjective, adverb, genitive suffix, prefix, suffix

1. Giriş

Bu çalışmamızın amacı, Almanca ve Türkçe'deki sesteş (eş sesli) kelimeleri her iki dildeki karşılıkları ve kullanım özellikleriyle ele almak, bu kelimelerin her iki dilde hangi kelime gruplarına ait olduklarını, hangi anlam(lar)da kullanıldıklarını ve kelime ve cümle bazında hangi rolleri üstlendiklerini göz önüne sermektir.

Sesteş kelimeler aynı ses birimlerinden (harflerden) oluştuğu halde farklı kavramları ifade ederler. Bundan dolayı bunları çok anlamlı kelimelerden ayırmak gerekir. Zira çok anlamlı kelimelerin değişik anlamları arasında az da olsa bir anlam bağı mevcuttur. Fakat sesteş kelimeler arasında böyle bir bağ bulunmamaktadır. Okunuş ve yazılışları aynı olmakla beraber farklı anlam ve görevleri ve ifade ettikleri kavramlar açısından aralarında bir bağlantı yoktur.

Hem Almanca hem Türkçe'de aynı yazılışta kelimelerin bulunmasının tabii ki bazı sebepleri vardır. Bu sebepler arasında, anlam değişimleri, belli kelime oluşum süreçleri, ses gelişmesi ve yabancı kelime hazinesinin etkisi gibi nedenler sayılabilir.

İki dilde tespit edilen sesteş kelimeler göz önüne alındığında bunların farklı kelime gruplarından oldukları görülür. İsim, sıfat, zarf, edat, fiil, hatta ön ek ve

* Doç. Dr., Fırat Üniversitesi Fen – Edebiyat Fakültesi

son ek olarak karşımıza çıkabilirler. Çoğunluğu farklı kelime gruplarına ait olmakla beraber bu kelimelerin bazılarının iki dilde de aynı görevleri üstlendiklerini, yani hem Almanca'da hem Türkçe'de aynı kelime grubunun elemanları olarak kullanıldıklarını, her iki dilde de aynı anda isim, sıfat veya ek olarak rol aldıklarını görmekteyiz. Bundan hareketle, Kayaalp'in (1998,s.66) de belirttiği gibi, dillerin iç duyu ve biçimlerinin temelde aynı olduğunu söyleyebiliriz. Yine Kayaalp (1998,s.67) dilin biçiminden yalnızca gramer bakımından biçimin anlaşılmasını, "biçim" sözcüğünün herhangi bir şeyin "duyular aracılığı ile algılanabilen" yönünü gösterdiğini vurgulamaktadır.

Bu araştırmanın konusu esas itibarıyla "kelime" olduğundan, biraz da bundan bahsetmek gerekir. Dilin malzemesi olan "kelime" için Kayaalp (1998,s.71) "Aslında biçim ve anlam olmak üzere iki görünüşü olan kelimeler, tek başlarına dili oluşturamazlar ama dilin anlama çıkan ilk basamağıdır." derken; Aksan (1987,s.17) da aynı bağlamda, bir bildirişme sistemi olan dilin en önemli ve en güçlü ögesinin "kelime" olduğunu, eski çağlardan beri en çok "kelime" üzerinde durulduğunu, Aristo'dan günümüze değin kelimenin dilin en küçük anlamlı ögesi olarak kabul edildiğini belirtmektedir.

Çalışmamızda alfabetik sıra ile ele aldığımız kelimeler tabii ki bütünüyle bir paralellik göstermemektedirler. Bununla beraber yukarıda da belirttiğimiz gibi, bu kelimelerin bir kısmı iki dilde de aynı kelime grubunun elemanı olarak aynı anlamda ve aynı şekilde kullanılmaktadır. Ancak bu paralellik özellikle başka dillerden alınmış kelimelerde görülmektedir. Bu kısmı benzerliğe karşın, tespit edilen kelimelerin çoğu farklı kelime gruplarında karşımıza çıkmaktadır. Örneğin, Almanca'da sıfat olarak kullanılan bir kelime, Türkçe'de isim olarak kullanılabilir. Veya bu kelimelerden biri bir dilde yalnızca bir kelime grubunda iken diğer dilde birden fazla kelime grubundan olabilmektedir. "Ali" kelimesi bu duruma örnek olarak verilebilir. Almanca'da sıfat olarak kullanılan bu kelime Türkçe'de hem isim hem de sıfat olarak kullanılabilir.

Çalışmada tespit edilen kelimeler alfabetik sıraya alınarak her iki dildeki kullanım şekilleri, kelimenin türü, örneklerle cümlelerdeki rolü ve bu kelimelerin Almanca ve Türkçe'de gösterdikleri benzerlik ve farklılıklara göre verilmeye çalışıldı. Aynı yazılıma sahip bu kelimeler dikkatlice incelendiğinde, bunların büyük sayı teşkil ettiği, çoğu zaman benzer kullanıma sahip oldukları, hatta çoğunun iki dilde de aynı görevleri üstlendikleri görülmektedir.

Çalışmamızı esaslı bir temele dayandırmak için günümüzde en çok kullanılan sözlükler kaynak olarak tercih edildi. Tespit edilen bu kelimeleri türleri, görev ve kullanımını örneklerle de destekleyerek alfabetik olarak aşağıdaki şekilde sunmak mümkündür.

2.Tespit Edilen Kelimeler ve Bunların İki Dildeki Karşılık ve Kullanımları

Alp: Almanca'da "*kâbus, karabasan*" veya "*dağlardaki otlak*" anlamına gelen bu kelime, Türkçe'de "*yığıt, kahraman*" anlamlarında kullanılmaktadır. Türkçe'de ayrıca "*Arslan, Doğan, Er, Eren*" gibi isimlerle birlikte de kullanılarak "*Alparslan,*

Almanca ve Türkçe'deki Sesteş Kelimeler ve Bu Kelimelerin Her İki Dildeki Karşılıkları ve Fonksiyonları

Alpdoğan, Alper, Alperen” gibi isimler de oluşturan bu kelime Almanca ve Türkçe’de isim olarak kullanılmaktadır.

Alt: Almanca’da “*yaşlı, ibtiyar, geçkin, bayat, eski*” anlamlarında sıfat olarak kullanılan bu kelime sayılarla birlikte “*yaş*” da belirtmekte ve şu örneklerdeki gibi karşımıza çıkmaktadır: *alte Kleider* (=eski elbiseler), *alte Häuser* (=eski evler), *altes Brot* (=bayat ekmek), *altes Buch* (=eskimiş kitap), *die alten Türken* (=eski Türkler), *die alte Welt* (=eski dünya), *drei Jahre alt* (=üç yaşında). “*Alt*” kelimesi Almanca’da ayrıca “*Altbürgermeister* (=eski belediye başkanı), *Altbändler* (=eskici, hırdavatçı), *altklug* (=yaşına göre çok akıllı, çok bilmiş)” örneklerinde görüldüğü gibi ön ek olarak da kullanılabilir.

Türkçe’de ise bu kelime “*bir şeyin yere bakan yanı, üst karşıtı, bir nesnenin tabanı (tencerenin altı delinmiş), bir şeyin yere yakın bölümü (alt kat / alt köşe)*” anlamlarına gelmekte ve hem isim hem de tamlama ve sınıflamalarda sıfat olarak kullanılmaktadır. *Alt sınıf, alt cins, alt takım, alt bölüm, alt çene, alt damak, alt deri, alt dudak* gibi örneklerde aynı zamanda Almanca’daki önek kullanıma paralellik göstermektedir.

Amme: Almanca’da “*sütüne, dadı*” anlamlarına gelen bu kelime, Türkçe’de “*halkın bütünü, kamu*” anlamlarına gelmekte ve “*amme efkârı* (=öffentliche Meinung), *amme davası* (=öffentliche Klage), *amme hakları* (=Grundrechte), *amme hizmeti* (=öffentlicher Dienst), *amme hukuku* (=öffentliches Recht), *amme intizamı* (=öffentliche Ordnung)” gibi ifadelerde kullanılmaktadır. Her iki dilde de isim olarak kullanılan bu kelime, Türkçe’de Almanca’daki “*allgemein* (=genel, herkese ait) ve “*öffentlich* (=resmi, genel, aleni)” kelimelerinin karşılığı olduğunda sıfat olarak da kullanılmaktadır.

An: Bu kelimenin Almanca’da zengin bir kullanıma sahip olduğunu görmekteyiz. “*An*” kelimesi Almanca’da edat (Präposition), ön ek (Präfix) ve zarf (Adverb) olarak değişik kullanım alanları bulmaktadır. Edat olarak kullanıldığında “*yanına / yanında; yakınına / yakınında; -de/-da; -e/-a; -ye/-ya*” anlamlarına gelmekte ve bu rolüyle belirtme (Akkusativ) veya yönelme (Dativ) durumu alır:

Ich hänge das Bild an die Wand. (=Resmi duvara asıyorum.)
Das Bild hängt an der Wand. (=Resim duvarda asılandır.)
Er geht an die Arbeit. (=İşe gidiyor.)
Er ist an der Arbeit. (=O, istedir, işiyle meşguldür.)
Lehrer an der Volksschule (=ilkokul öğretmeni)
Er wurde an die Gewerbeschule versetzt. (=O, sanat okuluna atandı.)

Yine Dativ (yönelme durumu) ile kullanılarak “*wann?* (=ne zaman?)” sorusuna cevap verip belirli bir zaman ifade eder:

am Morgen (=sabableyin)
(bis) an den Morgen [=sabaha (kadar)]
Klaus ist an einem Sonntag geboren. (=Klaus bir Pazartesi günü doğdu.)

Mehmet AYGÜN

Ayrıca, bir kimseye ait (mahsus) ifadesini belirtirken, *ein Brief an dich* (=Sana bir mektup), *Ich habe eine Bitte an Sie* (=sizden bir ricam var.) örneklerindeki gibi kullanılmakta; sayılarla birlikte zarf olarak kullanıldığında ise “*hemen hemen, neredeyse, karşı, takriben*” anlamlarına gelmektedir:

Er ist an die 20 Jahre alt. (=O, hemen hemen 20 yaşında var.)
Er hat an die 40 Mark verloren. (=Hemen hemen 40 Mark kaybetti.)

Fiiller ve sıfatlarla birlikte çokça kullanılan bir edat olarak geniş bir kullanım alanına sahiptir. Bu durumda tümleçten önce geldiği ve ayrıca edat isteyen fiillerin çoğuyla kullanıldığı görülmektedir:

Es ist nichts an der Meldung. (=Bu haberde hiçbir şey yok. / Haberin aslı yok.)
Es ist nichts an dir. (=Sende iş yok. / Sende bir şey yok.)
Ich erkenne ihn an den Augen. (=Onu gözlerinden tanırım.)
an jemanden / etwas denken (=birini / bir şeyi düşünmek)
sich an jemanden / etwas erinnern (=birini / bir şeyi hatırlamak)
reich / arm an etwas (=bir şey bakımından zengin / fakir)

Ayrıca “an” edatının Almanca’da (özellikle fiillerle birlikte) çok kullanılan bir ön ek olduğu görülmektedir: “*anbauen* (=ekip biçmek), *anbieten* (=sunmak), *ankommen* (=bir yere varmak), *anrufen* (=çağırarak, telefon etmek), *Ansage* (=anons), *Anrede* (=hitap, söz), *Anordnung* (=düzenleme), *Anlaut* (=ön ses)”... Bu şekilde fiillerle birlikte ön ek olarak kullanıldığında ayrılarak cümlenin sonunda yer alır:

Behalten Sie Ihren Mantel an! (=Paltonuzu çıkarmayınız!)
Ich erkenne seine Leistung an. (=Onun başarısını takdir ediyorum.)

Almanca’daki bu kullanımlara karşılık “an” sözcüğünün Türkçe’de isim ve son ek (isimden isim ve fiilden sıfat türetme eki) olarak kullanıldığı görülmektedir. İsim olarak “*lâhza, iki tarla arasındaki sınır, zâhin*” anlamlarına gelmekte; son ek olarak kullanıldığında ise kelime türetme görevi üstlenmektedir: *oğul-an, kız-an, aç-an, dur-an*...

Ar: Almanca’da isim olarak kullanılan ve “*ar, evlek, 100 metre kare*” anlamlarına gelen bu kelime Türkçe’de hem isim hem de son ek olarak geniş bir kullanım alanı bulmaktadır. İsim olarak “*yüzey ölçü birimi 100 metre kare*” anlamı yanında “*utanma, utanç duyma, namus*” gibi anlamlara da gelmekte ve bu manada “*ar belası, ar damarı, ar etmek, arına dokunmak*...” gibi deyim ve ifadelerde çokça kullanılmaktadır. Ek olarak kullanımı ise daha çok fiillerle olmakta, bu fonksiyonuyla geniş zaman eki “*aç-ar, bak-ar, yaz-ar, çık-ar*”, isimden fiil türetme eki “*boş-ar-mak, kız-ar-mak, mor-ar-mak, baş-ar-mak, suv-ar-mak*” ve fiilden ettirgen çatı türetme eki “*çık-ar-mak*” olarak görev üstlenmektedir. Ayrıca sayılarla birlikte “*altı-ş-ar, on-ar, otuz-ar, kırk-ar*...” şeklinde kullanılmaktadır. Sayılarla olan bu kullanımında Almanca’daki “*je*” sözcüğünü karşılamaktadır.

Almanca ve Türkçe'deki Sesteş Kelimeler ve Bu Kelimelerin Her İki Dildeki Karşılıkları ve Fonksiyonları

Armut: Her iki dilde de isim olarak kullanılan bu kelime Almanca'da "fakirlik, yoksulluk, zavallılık" anlamlarına gelmekte, buna karşılık Türkçe'de ise "bir ağaç ve bunun meyvesi" anlamlarında kullanılmaktadır. Ayrıca argoda "bön" anlamında sıfat olarak da kullanılmaktadır.

Ast: Bu kelimenin de her iki dilde isim olarak kullanıldığını görmekteyiz. Almanca'da "dal, şube, kol; ağaç dalı, kambur (meczâzî)" gibi anlamları olan bu kelime Türkçe'de "birinin emrindeki görevli, madun; (birine göre) rütbe veya kademce küçük olan asker" anlamı taşımakta; Almanca'dan farklı olarak Türkçe'de "alt" anlamında "üst"ün karşıtı sıfat olarak da kullanılmaktadır.

Bar: Bu kelime de Almanca'da oldukça geniş bir kullanım alanına sahiptir. Almanca'da isim, sıfat, zarf, ön ek ve son ek olarak kullanılan bu sözcük; isim olarak kullanıldığında "çalgılı, danslı meybane; tezgâh" anlamlarına gelirken, sıfat olarak kullanıldığında "efektif; nakdi/peşin (para); çıplak, açık; (meczâzî: obne anlamında) ...sız/...siz" anlamlarına gelmektedir:

bar / in barem Geld (=peşin para ile, nakden),
Bargeld (=peşin para), barfuß (=yalın ayak),
Jeder Liebe bar (=her türlü sevgiden uzak / yoksun).

Zarf olarak da "peşin, nakden" anlamlarında kullanılmaktadır: "bar bezahlen (=peşin ödemek)" gibi. Ayrıca ek olarak kullanımı da çok yaygındır. Ön ek olarak sıfat gibi kullanımındaki anlamlarıyla "barfuß (=yalın ayak), barbusig (=göğüsleri açık), Bargeld (=peşin para), Barhocker (=yüksek ayaklı iskemle) gibi örneklerde kullanılır.

Son ek olarak ise genellikle "können (=yapabilmek, edebilmek, muktedir olmak)" modal fiili anlamıyla veya sonuna eklendiği kelimeye "mümkün, ...lebilir, sahip" anlamlarını kazandırarak "tragbar (=taşınabilir), eßbar (=yenilebilir), trinkbar (=içilebilir), fruchtbar (=verimli), heilbar (=iyileştirilebilir), wunderbar (=hayret verici) örneklerindeki gibi kullanılmaktadır.

Almanca'daki bu kullanımlara karşılık "bar" sözcüğü Türkçe'de isim olarak kullanılmakta ve Almanca'da olduğu gibi "danslı, içkili eğlence yeri, meybane" anlamı yanında "Anadolu'nun doğu ve kuzey bölgelerinde, en çok Erzurum yöresinde oynanan bir halk oyunu; cam kaplarda oluşan tortu; hastalıklarda dilde oluşan pas" anlamlarında kullanılmaktadır. İsim olarak kullanımı yanında "bar bar bağırma (=aus vollem Hals schreien / brüllen)" gibi bazı deyimlerde zarf olarak kullanıldığı da görülmektedir. Örneklerde de görüldüğü üzere sözcüğün Almanca'daki kullanım alanı daha geniştir.

Beste: Almanca'da "gut (=iyi, güzel)" sıfatının üstünlük derecesi (Superlativ) şekli olan "beste" sözcüğü "en iyi, en mükemmel" anlamlarında, hal eklerini de alarak sıfat ve isim olarak kullanılmaktadır. Sıfat olarak kullanımına şu örnekler verilebilir: bester Rat (=en iyi öğüt), im besten Alter (=en iyi yaşta), am besten (=en iyisi), auf dem besten Wege sein (=en iyi yolda olmak), beim besten Willen (=bütünü iyi niyetime rağmen), mein bester Freund (=en iyi / çok sevgili arkadaşım)...

İsim olarak kullanımı ise şu örneklerdeki şekilde görülmektedir:

Mehmet AYGÜN

Ich will dein Bestes. (=İyiliğini istiyorum.)

Ich tue mein Bestes. (=Elimden geleni yapıyorum.)

Das Beste kann ich nicht geben. (=En iyisini veremem.)

Türkçe'de de sıfat ve isim olarak kullanılan "beste" sözcüğünün sıfat olarak günümüz Türkçe'sinde "bağlanmış, tutturulmuş, hapsedilmiş" anlamlarındaki kullanımına rastlanmakta, sadece isim olarak "bir müzik eserini oluşturan ezgilerin bütünü" anlamında kullanıldığı görülmektedir.

Biber: Hem Almanca'da hem Türkçe'de isim olarak kullanılan bu sözcük, Almanca'da "kunduş, kunduş kürkü" ya da "yumuşak ve ince kastor kumaşı" anlamlarında kullanılmasına karşın, Türkçe'de patlıcangillerden bir bitki (sebze) ismi olarak kullanılmaktadır.

Bit: Her iki dilde de isim olarak kullanılmaktadır. Almanca'da, bilgi işlem alanında "sadece iki değer arasında seçim yapan enformasyon" karşılığında kullanılmakta iken, Türkçe'de "insan ve memeli hayvanların vücudunda asalak olarak yaşayan böcek, keble" için kullanılmaktadır.

Boy: Bu sözcüğün de her iki dilde isim olarak kullanıldığını görmekteyiz. Almanca'da "otellerde ayak hizmeti gören küçük garson; uşak, hizmetçi, hademe; erkek çocuk, oğlan (15 yaşa kadar); genç kızın erkek arkadaşı, sevgilisi" anlamlarında iken, Türkçe'de "bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık; bir yüzeyde, en sayılan iki kenar arasındaki uzaklık; uzunluk; yol, ırmak, deniz kıyısı; topluluk, kabile, klan" anlamlarına gelmektedir.

Da: Bu sözcük de gerek Almanca'da gerek Türkçe'de geniş bir kullanım özelliğiyle karşımıza çıkmaktadır. Almanca'da zarf, bağlaç ve ön ek olarak çok kullanılan bu sözcük zarf olarak kullanıldığında yer, zaman ve şart ifade ederken kullanılmaktadır. Yer belirttiğinde "dort / hier (=orada / burada) anlamlarında "Da steht er. (= Orada duruyor.)", zaman belirtmede "o zaman, o esnada, bu anda" anlamlarında (Da werde ich hoffentlich Zeit haben. (= İnşallah o zaman vaktim olacak), şart ve sebep belirtirken de "unter dieser Bedingung (=bu durumda, bu şart altında)" anlamında (Wenn ich schon geben muß, da gebe ich lieber gleich. = Gitmem gerekiyorsa hemen giderim.) örneğinde olduğu gibi kullanılır.

Bağlaç olarak ise sebep ve zaman ifadelerinde kullanılan bu sözcük, sebep belirttiğinde "(weil) çünkü; için... ; den,... ; dan..." ifade eder: Da der Lehrer krank war, konnte er nicht kommen. (=Öğretmen hasta olduğu için gelemedi.), Da er verreist war, konnte er nicht kommen. (=Seyahatte olduğundan gelemedi.)

Zaman belirten bağlaç olarak kullanıldığında ise "(als / während) ...diğında / ...iken, esnasında, sırasında" anlamlarına gelir: Da er noch reich war, hatte er viele Freunde. (=Zenginken çok arkadaşı vardı.)

Ön ek olarak ise "da" sözcüğünün genellikle edatlar (Präposition) ve fiillerle (Verb), ayrıca "hin" (= oraya, öteye) ve "her" (= buraya, beriye) zarflarıyla da kullanıldığını, böylece sözcük türetmede de rol üstlendiğini görmekteyiz: dabei (= yanında, bu esnada), dadurch (=böylece, bu yolla), dafür (=bunun / onun için, buna / ona karşılık, bunun / onun yerine), dagegen (=buna karşı, bununla beraber)... dastehen (=orada durmak / olmak, ayakta durmak), dableiben (=olduğu yerde kalmak), daliegen

Almanca ve Türkçe'deki Sesteş Kelimeler ve Bu Kelimelerin Her İki Dildeki Karşılıkları ve Fonksiyonları

(=*olduğu yerde yatmak / bulunmak*)... *daher* (=oradan; ondan / bundan dolayı), *dahin* (=oraya, o tarafa doğru).

Görüldüğü gibi Almanca'da değişik rollerde geniş bir kullanım alanı bulan "da" sözcüğü Türkçe'de de zengin bir kullanım alanı ile karşımıza çıkmaktadır. Hatta sözcüğün her iki dildeki kullanımlarının aynı olduğu da söylenebilir. Almanca'da ki gibi, "da" sözcüğü Türkçe'de de zarf, bağlaç ve ek olarak kullanılabilir. Zarf olarak kullanıldığında, "*dahi, bile, aynı şekilde*" anlamlarını taşır:

O da gördü. (=Er / sie hat auch gesehen.)

O da gelsin. (=Er / sie soll auch kommen.)

Ona da bir kitapediye edildi. (=Er / sie hat ebenfalls ein Buch geschenkt bekommen.)

Bunu o da bilmiyor. (=Das weiß er auch nicht.)

Bağlaç olarak ise, "*ama, fakat, ve, bu arada, bile, gibi, hem...hem*" anlamlarında kullanıldığını görüyoruz. Bu durumda daha önce geçmiş bir cümle veya eş görevli öge ile sonraki arasında "*-den başka*" anlamıyla ilişki kurar: *Toplantıda o da konuştu.* (=Während der Sitzung hat er auch gesprochen). Aynı şekilde azarlama, yalvarma, küçümseme, yakınma, övme anlamlarında iki cümleyi bağlama görevi üstlenir: *Aklını başına toplu da çalış.* *Çalışayım da bak neler yapacağım.* Keza şart bildiren fiillerden sonra "*bile, dahi*" anlamına gelerek şartın geçerli olmadığını anlatır: *Artık gönümlü alsa da değeri yok.* Ayrıca karşıt anlamlı cümleleri pekiştirerek bağlar: *Bunca zaman oturmuş da şimdi iş aramaya kalkışmış.* Yine bazı birleşik cümleleri "*ama, fakat*" anlamında birbirine bağladığını görmekteyiz: *Koştuda yetişemedi.* Bir isteğe karşı olan fiili bağlamak için kullanılır: *Çalışsın da istediğini yapmaya hazırım.* Bir şeyin yerine geçebilen iki cümlenin fiillerini birbirine bağlamaya yarar: *Onu almadım da bunu aldım.* *Sen otur da ben gideyim.*

Yukarıda verilen kullanım şekilleri yanında "da" sözcüğü Türkçe'de gerek bulunma hal eki, gerek sözcük (fiil) türetme eki görevinde çok işlek bir unsur olarak kullanılmaktadır. Bulunma hal eki olarak kullanıldığında Almanca'daki "*in* (=içinde), *an* (yanında), *auf* (=üstünde), *um*(=etrafında; saat için; de / da), *bei* (=yanında, nezdinde), *zu*(=içinde)... edatlarının karşılığı olmaktadır. Bu kullanım için şu örnekler verilebilir: *Odada* (=im Zimmer), *evde* (=zu Haus), *masada* (=auf dem Tisch), *sokakta* (=auf der Straße), *Onda ... var* (=Er/sie hat ... bei sich), *haftada bir* (=wöchentlich einmal / einmal in der Woche), *saat altıda* (=um sechs Uhr). Sözcük türetme eki olarak yansılardan geçişsiz fiil türetir: *Fısılda-mak, çağılda-mak, gümbür-de-mek vb.*

Ayrıca Türkçe'nin ses uyumundan dolayı "*-da*" yerine (*-de/-ta/-te*) şekilleri de çok işlek olarak kullanılmaktadır.

Dar: Almanca'da ön ek olarak kullanılan bu sözcük Türkçe'de sıfat, zarf ve son ek şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Almanca'daki kullanımı için şu örnekler verilebilir: *daran* (=onda, şunda, bunda, ondan, şundan, bundan; yakında, bitişğinde), *darauf* (=bunun, onun üzerinde; bundan ondan sonra, sonradan), *darin* (=onun, bunun içine, içinde), *darum* (=etrafında, çerçevesinde; bunun için, onun için, bundan, ondan dolayı), *darlegen* (=ortaya koymak, açıklamak, göstermek), *darstellen* (=göstermek, canlandırmak,

Mehmet AYGÜN

temsil etmek; tanımlamak, anlatmak; oluşturmak, ifade etmek), *Darstellung* (=gösterme, sunma; tasvir, tanımlama; canlandırma, temsil etme), *Darsteller* (=tiyatro oyuncusu, opera sanatçısı), *darreichen* (=sunmak, vermek), *Darreichung* (=verme, sunma)...

Sıfat olarak Türkçe'de "ensiz, yetersiz, sınırlı, az; içine alacağı şeye oranla ölçüleri yetersiz olan, genişliği az veya yetersiz olan" anlamlarında, zarf olarak ise "güçlülükle, ucu ucuna, ancak" anlamlarında kullanılmaktadır: *dara dar yetişmek* (zor, son anda yetişmek), *dar kaçmak* (istemediği bir çevreden kendini dışarı atmak), *dara gelmek* (aceleye gelmek), *darda kalmak* (paraca sıkıntı içinde bulunmak, zor duruma düşmek)...

Son ek şeklindeki kullanımı ise "defterdar, dindar, hissedar, hükümdar, serdar" örneklerinde görülmektedir. Bu kullanımda ses uyumuna göre *bayraktar, silahtar* örneklerindeki gibi (-d-), (-t-) değişiklikleri de olmaktadır.

Ayrıca, günümüzde eskimiş de olsa, "dar" sözcüğünün "idam mahkumlarını asmak için dikilen direk" karşılığı isim olarak kullanıldığı da bilinmektedir.

Dem: Bu sözcük Almanca'da tanımlık ve işaret zamiri *der* ve *das*'ın yönelme hali (Dativ) şekli olarak kullanılmasına karşılık, Türkçe'de isim ve son ek olarak görev yapmaktadır. İsim olarak "soluk, nefes; zaman, çağ; hazırlanan çayın renk ve kokusu bakımından istenilen durumu; kokusu; pişirilen yemeklerin yenecek kıvama gelmesi" anlamları olan sözcüğün, son ek şeklindeki kullanımına *er-dem, gün-dem* örnekleri verilebilir. Burada da *dar* sözcüğünde olduğu gibi (-d-), (-t-) değişiklikleri görülmektedir: *İstem, yöntem, sistem*...

Don: Her iki dilde de isim olarak kullanılan bu kelime Almanca'da "bay, efendi" anlamlarına gelmekteyken Türkçe'de "giysi, iç giysisi, kütlot, suların buz tutması, at tüyünün rengi" anlamlarında kullanılmaktadır.

Dramatik: Almanca'da isim olarak "dram edebiyatı, sahne edebiyatı; (mecazi anlamda) gerilim, hareketli akış" anlamlarında kullanılırken, Türkçe'de sıfat olarak "sahne oyununa özgü olan; (mec.) coşku veren, duyguları kamçılayan; acıklı" anlamlarında kullanılmaktadır.

Engel: Bu sözcük de her iki dilde isim olarak kullanılmaktadır. Almanca'da "melek; (mec.) temiz, iyi huylu kimse; çok güzel" anlamlarına gelen sözcük, Türkçe'de "bir şeyin gerçekleşmesini önleyen sebep, mâni, mahzur, müşkül, mâni" anlamlarını taşımaktadır.

Er: Bu da hem Almanca hem Türkçe'de değişik roller üstlenebilen bir sözcük olarak karşımıza çıkmaktadır. Almanca'daki kullanımları şahıs zamiri (3. tekil kişi), ön ek ve son ek şeklindedir. Zamir olarak kullanıldığında 3. tekil kişi (maskulin) temsil etmektedir:

Er ist krank. (=O hastadır.)

Er ist nicht gekommen. (=O gelmedi.)

Er (der Mantel) ist ganz neu. (O oldukça yenidir.)

Ön ek ve son ek olarak kullanıldığında genellikle sözcük türetmede rol oynar. Yine son ek durumunda bazı isimlerde çoğul eki ve "daba" anlamında sıfatların karşılaştırma (artıklık derecesi) eki olarak da görev yapar. Sözcük türetme eki olarak: *erbauen* (=yapmak, kurmak), *erblüben* (=aç(ıl)mak, gelişmek), *erkalten* (=soğumak, mec. sona ermek), *erwärmen* (=ısıtmak), *ersparen* (=para

Almanca ve Türkçe'deki Sesteş Kelimeler ve Bu Kelimelerin Her İki Dildeki Karşılıkları ve Fonksiyonları

biriktirmek), *erzeugen* (=üretmek, meydana getirmek), *Erbauer* (=bina yapan, inşa eden), *Erhaltung* (=koruma, saklama), *Erfinder* (=bulucu, mucit, icat eden), *Erforscher* (=araştırmacı, bulan, keşfeden), *Schreiber* (=yazıcı, kâtip), *Fahrer* (=şoför, sürücü), *Hörer* (=dinleyici, telefonda: kulaklık), *leider* (=maalesef), *weiter* (=daha geniş, daha uzak, diğer, başka)

Çoğul eki olarak : *Brüder* (=erkek kardeşler), *Bücher* (=kitaplar), *Häuser* (=evler); sıfatlarda karşılaştırma eki olarak : *kleiner* (=daha küçük), *billiger* (=daha ucuz), *schöner* (=daha güzel) gibi.

“Er” sözcüğü Türkçe’de de oldukça geniş bir kullanım alanı bulmaktadır. İsim, sıfat, zarf, ön ek ve son ek olarak kullanılan yaygın bir sözcüktür. İsim olarak “erkek, kabraman, yiğit, asker, nefer, işini iyi bilen, yetenekli, koca” anlamlarında kullanılmaktadır. Sıfat olarak “cesur, yürekli, korkusuz, mert, dürüst, namuslu” anlamlarını taşıırken, zarf olarak kullanımında “erken” anlamına gelmektedir. Ön veya son ek olarak kullanıldığında ise yeni sözcük türetme görevi üstlenmekte, *erat*, *erbaş*, *erdem*, *Ercan*, *Erdoğan*, *Erkan*; *iki-ş-er* üçer, *beş-er*, *sekiz-er...* gibi sözcüklerle birlikte kullanılmaktadır.

Fakir: Almanca’da isim olarak kullanılan ve “*Hint fakiri; yokluğa, eziyete kendini alıstırmış derviş; biyüücü, sıbirbaz, göz bağıcı*” sözcüklerinin karşılığı olan bu sözcük, Türkçe’de hem de sıfat olarak kullanılmakta ve “*geçimini güçlüğüle sağlayan, yoksul, fakara; zavallı; (nesnelere için) olması gerekenden az; Hindistan’da yokluğa, eziyete kendini alıstırmış derviş*” anlamlarına gelmektedir.

Fit: Almanca’da sıfat ve zarf olarak gördüğümüz bu sözcük Türkçe’de isim ve sıfat olarak görülmektedir. Almanca’da “*en yüksek formda, sağlıklı, diri, canlı*”, Türkçe’de ise “*birini başkasına karşı kızkırtma; uygun ödeme, razı olma*” anlamlarında kullanılmaktadır.

Gar: Bu sözcük Almanca’da sıfat ve zarf olarak kullanılırken, Türkçe’de isim olarak rol almaktadır. Almanca’da “*pişmiş, hazır, temizlenmiş, arınmış; pek, çok; hiç; belki, sakın*” anlamlarında kullanılmaktadır: *Das Fleisch ist noch nicht gar* (=et henüz pişmemiş), *gares Leder* (= tabaklanmış / arıtılmış deri), *gar oft* (=çok defa), *gar keiner* (=hiç kimses), *gar nicht* (=hiç, asla), *ganz und gar* (=tamamen), *Er wird doch nicht gar verunglückt sein* (=sakın kazaya uğramış olmasın).

Buna karşılık Türkçe’de ise “*yolcu ve esya ulaşımını sağlamak için demir yolu ile ilgili birçok kuruluşun bulunduğu yer*” anlamını taşımaktadır.

Hain: Almanca’da isim olarak kullanılan bu sözcük “*koru, küçük orman, ağaçlık*” anlamlarına gelmektedir. Türkçe’de ise hem isim hem de sıfat olarak kullanılan “*Hain*” sözcüğü, “*hıyanet eden; zarar vermekten, üzmetten veya kötülük yapmaktan boşlanan; kötü bir niyet taşıyan (kimse)*” anlamlarında kullanılmaktadır.

Her: Almanca’da zarf ve ön ek olmak üzere iki kullanım şekli olan bu sözcük zarf olarak kullanıldığında yer ve zaman ifade eder. Yer belirten zarf olarak “*buraya, beriye*” anlamlarında kullanılır: *Komm her!* (=buraya gel); *her zu mir!* (=gel bana); *her damit!* (=onu bana ver!); *Die Polizei ist hinter ihm her* (=polis onun peşinde).

Zaman zarfı olarak ise “*... den beri, şimdiye kadar, bugüne kadar*” gibi anlamlara gelmektedir : *Von alters her* (=eskiden beri); *Das ist mir von früher, von meiner Jugend*

her bekant. (=bunu çok eskiden, gençliğimden beri bilirim); *Lange zeit her, daß wir uns nicht gesehen haben* (=Birbirimizi görmeyeli çok zaman oldu).

Ön ek şeklinde kullanımına da şu örnekler verilebilir: *herfallen* (=bir kimsenin üzerine saldırmak, atılmak), *hersagen* (=ezberini söylemek, ezberlediğini okumak), *herstellen* (=üretmek, imal etmek, yapmak, kurmak, sağlamak), *herum* (=etrafta, çevresinde, çevresine, ileri geri), *herauf* (=yukarıya), *heraus* (=dışarıya), *Hergang* (=bir olayın seyri, oluş biçimi).

“Her” sözcüğü Türkçe’de de çeşitli kullanımlara sahiptir. Genellikle sıfat olarak kullanılan bu sözcük, fiillerin “-dikçe/-dikçe” şekilleriyle bağlantılı olarak “*her defasında, her sefer, (her) daima*” anlamlarında Almanca’daki “*Jedesmal wenn, immer wenn, so oft*” bağlaçlarının karşılığı olmaktadır. Ayrıca bu sözcük Türkçe’de belgisiz zamir veya belirsiz sayı sıfatı olarak da kullanılarak Almanca’daki “*jeder, jede, jedes (einzelne), alle, viel, nichts...*” gibi sözcükleri karşılar.

Heran: Almanca’da zarf ve ön ek olarak kullanılabilen bu bileşik sözcük zarf olarak kullanıldığında “*her*” sözcüğü gibi “*buraya, beriye*” anlamındadır. Ön ek olarak ise genellikle fiillerle birlikte kullanıldığını görmekteyiz : *heranarbeiten* (=sokulmak, yanasmak, yaklaşmak), *heranbilden*(=yetistirmek), *heranmachen* (=bir işe başlamak), *heranreichen*(=erişmek, ulaşmak), *herantreten* (=yaklaşmak)...

Almanca’dakinin tersine Türkçe’de iki ayrı sözcükten oluşan bu ifade Almanca’da olduğu gibi Türkçe’de de zarf olarak kullanılmakta ve “*sürekli, daima, her zaman, her daim*” anlamlarında, Almanca’daki aynı anlamlara gelen “*jeden Augenblick, jederzeit, immer*” gibi zarfları karşılar.

Hin: Almanca’da zarf ve ön ek olarak kullanılmasına karşılık Türkçe’de isim ve sıfat olarak kullanılmaktadır. Zarf olarak Almanca’da “*oraya, o tarafa*” anlamında yer “*Ich ging zu ihm hin.* (=Ona doğru gittim.); “*bazen, sürekli, daimi*” anlamında zaman “*Es ist noch eine Weile hin.* (=Bu iş daha sürer.)”; “*auf... hin* (=den dolayı, yüzünden)” anlamında sebep, neden belirtir: “*Er wurde auf seine Anzeige hin verhaftet.* (=Şikayetinden dolayı tutuklandı.)

Ön ek şeklindeki kullanımına ise “*hinab* (=aşağıya, aşağı doğru), *hinaus* (=dışarıya, dışarı doğru), *hinein* (=içine, içeriye), *hinfabren* (=araçla bir yere gitmek, bir kimseyi araçla bir yere götürmek), *hingeben* (=feda etmek, vermek, gözden çıkarmak), *Hinfaht* (=gidiş), *Hingabe* (=fedakarlık, düşkünlük), *hinweisen* (=birşeyi göstermek, birşeye işaret etmek)... sözcükleri örnek olarak gösterilebilir.

Buna karşılık Türkçe’de ise bu sözcük “*zaman, zamane; kurnaz, cin fikirli (kimse)*” anlamlarında kullanılmaktadır.

İn: Bu sözcük Almanca’da edat, zarf, ön ek ve son ek olarak kullanılabilir. Edat olarak Dativ ve Akkusativ durumlarıyla “*wo?* (=nerede?), *wohin?* (=nereye?)” sorularına cevap vermede kullanılır ve “*içinde / içerisinde ; içine / içerisine*” anlamlarına gelir : *in der Stadt leben* (=şehirde yaşamak); *in den Garten gehen* (=bahçeye gitmek).

Aynı şekilde Dativ durumunda “*içinde, zarfında*” anlamında zaman belirtmede de kullanılır: *in diesem Augenblick* (=bu/şu anda), *in zwei Stunden* (=iki saatte), *in einer Woche* (=bir haftada)... gibi. Yine zarf olarak “*sein* (=olmak)” yardımcı fiiliyle kullanıldığını da “*in sein* (=modern olmak, moda, güncel olaylar bakımında bilgisi olmak)” görmekteyiz : *Miniröcke sind wieder in .* (=Mini etekler yine moda).

Almanca ve Türkçe'deki Sesteş Kelimeler ve Bu Kelimelerin Her İki Dildeki Karşılıkları ve Fonksiyonları

Ön ek ve son ek olarak da sözcük türetmede kullanılmaktadır : *inszenieren* (=sahneye koymak), *inkorrekt* (=doğru olmayan), *indessen* (=bu esnada, o anda, bunun üzerine), *Inbegriff*(=bütünlük, bepsi, zirve), *Gräfin* (=kontes), *Lehrerin* (=bayan öğretmen), *Schülerin* (=kız öğrenci), *Schneiderin* (=kadın terzi)...

Türkçe'de de ek olarak kullanılabilen "in" sözcüğü, burada isim olarak da kullanılmaktadır. Ek olarak aitlik (iyelik) eki şeklinde kullanılmakta, ancak ses uyumuna göre *-im,-im,-ın,-un,-ün* olarak da değişebilmekte ve bu kullanımıyla Almanca'daki *mein, dein, sein, unser, euer vb.* iyelik (mülkiyet) zamirlerini (Possessivpronomen) karşılamaaktadır: *Sen-in evin* (=dein Haus), *Ahmed'in babası* (=Ahmet's Vater), *(o-n-un) amcası*=(sein/ibr Onkel)...

İsim olarak kullanıldığında ise "kovuk, mağara" anlamlarında Almanca'daki "Höhle" sözcüğünün karşılığı olmaktadır.

Kabine: Her iki dilde de isim olarak kullanılan bu sözcük, iki dilde de hemen hemen aynı anlamlara "kamara, kabin, bekim muayenehanesi" gelmekle birlikte, Türkçe'de ayrıca "bakanlar kurulu, hükümet" için de kullanılmaktadır.

Kalender: Almanca'da isim olarak "takvim, zaman hesabı" karşılığında kullanılan bu sözcük, Türkçe'de isim ve sıfat olarak "gösterişsiz, sade yaşamaktan yana olan, alçak gönüllü (kimse), ehlidil, rint; Kalenderîye tarikatından olan kimse" anlamlarına gelmektedir.

Kap: Almanca'da "coğr. burun", Türkçe'de "içi gaz, sıvı veya katı herhangi bir maddeyi alabilen oyuk nesne, kap kacak; türlü şeylerin taşınması veya saklanması için kullanılan torba, kılıf, çanta, sepet, sandık vb.; kapak, cilt; bir tür üst giysisi" anlamlarına gelmekte ve her iki dilde de isim olarak kullanılmaktadır.

Kar: Bu sözcüğünde her iki dilde isim olarak kullanıldığını görmekteyiz. Almanca'da "sıra dağlarda oluşan kar yalağı; (bazı bölgelerde) kap, tencere, tava" anlamlarında iken, Türkçe'de "havada beyaz ve hafif billûrlar biçiminde donarak yağan su bubarı" karşılığında kullanılmaktadır.

Kasten: Almanca'da isim olarak *kutu, sandık, çekmece* anlamlarında kullanılan bu sözcük, Türkçe'de zarf olarak "kasıtlı, bile bile ve isteyerek" anlamlarında kullanılmaktadır.

Kelle: Gerek Almanca gerek Türkçe'de isim olarak kullanılan bu sözcük Almanca'da "kepçe, duvarcı malası, kunduz kuyruğu, demir yolu görevlisinin trene hareket işareti verdiği lambalı çubuk" anlamlarına gelmekte iken, Türkçe'de "baş, kafa; tane; ekinlerde başak" anlamlarında kullanılmaktadır.

Kermes: Almanca'da "kırmızı, kırmızı böceğinden çıkarılan parlak al boya; çiçek boyası", Türkçe'de ise "bir çalışmaya yardım sağlamak için, genellikle açık havada yapılan eğlenceli toplantı; küçük şehirlerde bayram veya panayır günlerinde yapılan eğlenceli toplantı" anlamlarında kullanılan bu sözcüğün de her iki dilde isim olarak kullanıldığı görülmektedir.

Kolon: Hem Almanca hem Türkçe'de isim olarak kullanılan sözcüğün her iki dilde de taşıdığı "(tıp) göden bağırsağı" ortak anlamı yanında, Almanca'da ayrıca "(gr.) iki nokta üstüste), Türkçe'de ise "sütun, katlardaki döşemleri birbirine bağlayan düşey boru" anlamları vardır.

Kot: Almanca'da sadece isim olarak kullanılan bu sözcük, Türkçe'de hem isim hem sıfat olarak kullanılmaktadır. Almanca'da *çamur, pislik, dışkı*

anlamlarına gelmesine karşılık, Türkçe'de *kod* (semboller dizgesi), *rakım*, *giysi* yapılan bir tür pamuklu kumaş anlamlarında isim, *bu kumaştan yapılan (giysi)* anlamında sıfat olmaktadır : *kot pantolon* gibi.

Kulak: Her iki dilde de isim olarak kullanılan bu sözcük Almanca'da "(Eski Rusya'daki) büyük toprak ağası; varlıklı eski Rus köylüsü" için kullanılırken, Türkçe'de "işitme organı ve bu organın sesleri toplayıp içeriye almaya yarayan dış bölümü" için kullanılmaktadır.

Kral: Almanca'da sadece isim olarak görülen bu sözcük, Türkçe'de hem isim hem sıfat olarak kullanılmaktadır. Almanca'da "Afrika yerlilerinin daire şeklindeki köyleri" için kullanılırken, Türkçe'de "en yüksek devlet otoritesini, bütün devlet başkanlığı yetkilerini, kalıtım veya soylularca seçilme yoluyla elinde bulunduran kimse; herhangi bir alanda başkalarından üstün olan kimse; (mec.) çok başarılı ve zengin iş adamı; üstün, çok iyi" anlamlarında kullanılmaktadır.

Kritik: Bu sözcük de Almanca'da sadece isim olarak görülürken, Türkçe'de hem isim hem sıfat olarak görülmektedir. İsim olarak her iki dilde de "eleştirme, tenkit, eleştiri, yergi" anlamlarına gelirken, Türkçe'de ayrıca "eleştirmen" sözcüğü yerine de kullanılmaktadır.

Sıfat olarak ise "tehlükeli, endişe veren (durum)" gibi anlamları vardır: *kritik anlar, kritik nokta, kritik sıcaklık...* gibi.

Kur: Her iki dilde de isim olarak kullanılan bu sözcük Almanca'da "kür; rejim; kaplıca tedavisi" anlamına gelmekteyken, Türkçe'de "yabancı paraların ulusal para cinsinden değeri; karşı cinsten birine ilgi göstererek onun boşuna gitme, gönlünü kazanmaya çalışma; birinin duygularını okşayacak biçimde davranarak onu elde etmeye çalışma" anlamlarını taşımaktadır.

Kutan: "Deri, cilt ile ilgili" anlamıyla Almanca'da sıfat olan bu sözcük, Türkçe'de isim olarak "saka kuşu" için kullanılmaktadır.

Kür: Gerek Almanca gerek Türkçe'de isim olarak görev yapan bu sözcüğün Almanca'da "ed. seçim; spor: serbest hareket", buna karşılık Türkçe'de ise "iyi bakım ve ilaç tedavisi; özel tedavi yöntemi" anlamlarında kullanıldığı görülmektedir.

Mal: Bu sözcük Almanca'da isim, zarf, ön ve son ek şeklinde çok yönlü kullanılmasına karşın Türkçe'de sadece isim ve son ek şeklinde görülmektedir. Almanca'da isim olarak "defa, kere, kez; ant, işaret;(mec.) leke; (vücutta) ben" anlamlarında iken, zarf olarak "bele, bile, bakalım, çarpı, kere" anlamlarında kullanılır:

drei mal drei (=üç çarpı üç / üç kere üç),

Komm mal her! (=Buraya gel bakalım !)

Er hat sich nicht mal entschuldigt. (=Bir özür bile dilemedi.).

Sözcüğün Almanca'daki ön ek ve son ek olarak kullanılmalarına ise şu örnekler verilebilir: *Malfläche*, *Malgrund* (=resim yüzeyi/düzlemi), *Malkesten* (=boya kutusu), *Malstrom* (=güçlü girdaplı nehir/akıntı), *malnehmen*(=mat.çarpım), *Malzeichen* (=çarpma işareti); *zweimal* (=iki defa), *manchmal* (=bazen), *ein paarmal* (=birkaç kez), *jedesmal* [=her defa(sında)], *Muttermal* (=vücutta: ben), *Denkmal* (=ant), *Mahnmal* (=ant)...

Almanca ve Türkçe'deki Sesteş Kelimeler ve Bu Kelimelerin Her İki Dildeki Karşılıkları ve Fonksiyonları

Almanca'daki bu çeşitli anlam ve kullanımlara karşılık, bu sözcük Türkçe'de yukarıda belirtildiği gibi geniş bir kullanım alanına sahip değildir. Türkçe'de genellikle isim olarak *"birinin mülkiyeti altında bulunan, taşınır veya taşınmaz varlıkların veya büyük baş hayvanların bütünü; alınıp satılabilen her türlü ticaret eşyası, tüccar malı, emti'a ; bayağı, aşağılık, kötü kimse ; argoda (esrar)* anlamlarında kullanılan sözcük, *"sağ-mal"* örneğinde olduğu gibi fiilden sıfat türetme eki olarak da kullanılmaktadır.

Mama: Bu sözcük de her iki dilde isim olarak kullanılmakta; Almanca'da *"anne(çığım)"*, Türkçe'de ise *"bebek için hazırlanan yiyecekler"* anlamında kullanılmaktadır.

Mensur: Almanca'da isim olan bu sözcük Türkçe'de sıfat olarak karşımıza çıkmaktadır. Almanca'da *"gelenekçi-tutucu öğrenci birliklerinde kesici ve dürtücü silâhlarla düello; kılıçla çarpışanlar arasındaki mesafe; müz. usul; kim. dereceli ölçü şişesi"* anlamlarını taşıyan sözcük Türkçe'de *"düz yazı biçiminde olan, manzum olmayan"* anlamına gelmektedir.

Minder: Almanca'da sıfat, zarf ve ön ek olarak görev yapan bu sözcük Türkçe'de sadece isim olarak kullanılmaktadır. Almanca'da sıfat ve zarf olarak *"daha az iyi, daha aşağı (mindere Ware=daha düşük kalitede mal); daha az (Er legt nicht minder Wert darauf= Buna daha az değer vermiyor)* anlamlarına gelen sözcüğün ön ek şeklindeki kullanımına da şu örnekler verilebilir: *minderbegabt (=vasatın altında yetenekli), Minderbetrag (=besapta açık), Minderbeit (=azınlıkta kalma, azınlık), minderjährig (=erişkin olmayan, küçük yaşta, rüstiüne ermemiş)...*

Buna karşılık sözcüğün Türkçe'deki karşılığı ise *"içi yumuşak bir madde ile doldurularak dikilen, oturmaya, yaslanmaya yarar şilte; (spor.) yer alıştırma sırasında ve atlamalarında, yerin ve düşmelerin sertliğini gidermek için kullanılan, deri veya kauçuktan yapılmış şilte"* şeklindedir.

Mine: Her iki dilde de isim olarak kullanılan bu sözcük Almanca'da *"mayın; maden ocağı; kurşun kalemde, tükenmez kalemde iç, grafit ya da madeni çubuk"* anlamlarında kullanılırken, Türkçe'de *"metal eşya üzerine vurulan renkli cam katmanı; saat kadranı; dişlerin taç kısmını kaplayan beyaz ve sert doku; mec. ince ve parlak nakış"* anlamlarına gelmektedir.

Mir: Almanca'da *"ben"* zamirinin yönelme durumu (Dativ) olan ve *"bana"* zamirinin karşılığı olan sözcük, Türkçe'de *"baş, kumandan, amir, bey"* gibi anlamlar taşımaktadır.

Model: Bu sözcüğün de her iki dilde isim olarak hemen hemen aynı anlamlarda kullanıldığını görmekteyiz. Almanca'da *"kurabiye ya da mumdan figür kalıbı; kumaş ya da halı baskısı için tahta baskı kalıbı"* gibi anlamları olan sözcüğün Türkçe'de *"resim, heykel veya buna benzer şeyler yapılırken baka baka benzetilmeye çalışılan nesne, örnek; bir özelliği olan nesne veya kişi; bir sanatçıya poz veren kimse; biçim; benzer, örnek; tip; örnek alınmaya değer kimse veya şey; örnekleri içinde toplayan dergi; manken"* gibi anlamlarda kullanıldığı görülmektedir.

Modern: Almanca'da hem fiil hem sıfat olarak kullanılabilen bu sözcük Türkçe'de sadece sıfat olarak kullanılmaktadır. Almanca'da fiil olarak *"çürümek, çürütmek, kokutmak"* anlamlarına gelen sözcüğün sıfat olarak anlamı iki dilde de aynıdır.

Nadir: Almanca'da sadece isim olarak kullanılmakta ve “*Ayake ucu: Düşey doğrultunun gök küresini deldiği noktalardan ufkuun altında olanı*” anlamında bir astronomi terimini ifade etmektedir. Türkçe'de ise isim ve sıfat olarak kullanılabilir. İsim olduğunda, özel isim (kişi ismi) olarak karşımıza çıkmakta; sıfat olduğunda ise Almanca'daki “*selten, rar*” sözcüklerinin karşılığı olarak “*seyrek, az, az bulunur*” anlamlarında kullanılır.

Name: Gerek Almanca gerek Türkçe'de isim olarak kullanılmaktadır. Almanca'da “*ad, isim, nam*” anlamına gelen sözcük, Türkçe'de “*mektup*” anlamındadır. Ayrıca Türkçe'de “*beyanname, talimatname*” sözcüklerinde olduğu gibi son ek durumunda kullanımları da vardır.

Not: Almanca'da isim, ön ek ve son ek olarak kullanılabilen bu sözcük Türkçe'de sadece isim olarak kullanılmaktadır. Almanca'da isim olarak *sefalet, fukaralık, eksizlik, azlık, sıkıntı, güçlük, çaresizlik, zorunluluk* anlamlarına gelmesine karşın Türkçe'de *kısa yazı, öğrencilerin okuldaki bilgisini gösteren sayı veya derece, numara* anlamlarına gelmektedir. Almanca'daki ön ek ve son ek olarak kullanımına ise şu örnekler verilebilir: *Notausgang (=tehlike çıkış yeri), Notbehelf (=geçici çare), Notbremse (=imdat freni), notdürftig (=tam yetmeyen), Hungersnot (=bir ülkede : açlık, kıtlık)...*

Nota: Her iki dilde de isim olarak kullanılan bu sözcük Almanca'da *not, kısa yazı, hesap pusulası, fatura; sipariş* anlamlarında kullanılırken, Türkçe'de, *bir müzik sesini belirtmeye yarayan işaret; bir devletin başka bir devlete veya elçisine yaptığı bildiri* anlamlarında kullanılmaktadır.

Nur: Almanca'da zarf ve bağlaç olarak kullanılan bu sözcük, Türkçe'de sadece isim olarak kullanılmaktadır. Almanca'da zarf olarak “*sadece, yalnızca*” anlamlarına gelirken, bağlaç olarak “*ama, gerçi, fakat*” anlamları taşımaktadır. Buna karşılık Türkçe'de isim olan sözcük “*aydınlık, ışıık, parlak, ilahi güç tarafından gönderildiğine inanılan parlaklık, ilahi ışık*” anlamlarına gelmektedir.

Optik: Almanca'da sadece isim olarak kullanılan bu sözcük, Türkçe'de hem isim hem sıfat olarak kullanılmaktadır. İsim olarak her iki dilde de “*fizik biliminin ışık olaylarını inceleyen kolu*” anlamına gelirken, Türkçe'de sıfat olarak “*görmeye ilişkin, görme ile ilgili olan*” şeklinde anlam taşır.

Ölen: Almanca'da fiil olarak “*yağlamak, yağ sürmek; kremlemek, krem sürmek*” anlamlarında kullanılan bu sözcük, Türkçe'de sıfat-fiil (ortaç) olarak kullanılmaktadır.

Palas: Bu sözcük de Almanca'da isim, Türkçe'de hem isim hem sıfat olarak kullanılmakta; Almanca'da “*şato*” karşılığında iken, Türkçe'de isim olarak “*lüks otel veya gösterişli yapı; keçi kılından dokunmuş kaba kilim, yaygı*”, buna karşılık sıfat olarak ise “*(argo) kolay, rahat; kolaylık gösteren, boşa giden (nesne, kimse, yer)*” anlamlarına gelmektedir: (*Yarınki derslerin hepsi palas.*) gibi.

Pas: Hem Almanca hem de Türkçe'de isim olarak işlevi olan bu sözcüğün Türkçe'de bazı iskambil oyunlarında ünlem şeklinde kullanıldığı da görülmektedir. Almanca'da “*dans adımı*” anlamında iken, Türkçe'de “*su içinde ve nemli havada metallerin, özellikle demirin yüzeyinde oksitlenme sonucunda oluşan madde; (tıp) genellikle midenin bozulmasından ötürü dilin üzerinde oluşan beyaz tabaka, bar; bastanın dilindeki pas; bazı asalak mantarların çeşitli bitkilerde oluşturduğu portakal sarısı*

Almanca ve Türkçe'deki Sesteş Kelimeler ve Bu Kelimelerin Her İki Dildeki Karşılıkları ve Fonksiyonları

veya kahve rengi lekeler; bu lekelerden ileri gelen bitki hastalığı; bazı top oyunlarında oyuncuların birinin topu başkasına geçirmesi” gibi çeşitli anlamlarda kullanıldığı görülen bu sözcük ünlem olarak, bazı iskambil oyunlarında sırası kendisine gelen oyuncunun oyuna o elde katılmayacağını belirtmede kullanılır.

Pasta: Hem Almanca hem Türkçe’de isim olarak kullanılan bu sözcük, Almanca’da “*macun*” anlamında kullanılırken Türkçe’de “*bir tür hamur tatlısı*” anlamına gelmektedir.

Patron: Bu sözcük her iki dilde de isim olarak kullanılmakta ve Almanca’da “*koruyucu ağız, koruyucu kimse, hami; bir kilise yaptıran kimse; gemi sabibi, armatör; (konuşma dilinde) herif, yüzüstü adam*” anlamına gelirken Türkçe’de “*bir ticaret veya sanayi kurumunun sabibi, başı, işvereni; bir iş yerinde makam bakımından yetkili kimse; mec. sözü geçen paralı kimse; kumaşın biçilmesine yarayan, bir giysi örneğindeki parçaların biçimine göre kesilmiş kağıt, kalıp*” anlamlarında kullanılmaktadır.

Pik: Her iki dilde de isim olarak kullanılan bu sözcük Almanca’da “*dağın zirvesi, doruğu, tepesi; (iskambilde) pik, maça; kin, düşmanlık, garaz*” anlamlarını taşıırken, Türkçe’de “*dökme demir, font; geminin kaç tarafındaki bayrak serenine açılan üçgen biçimindeki yelken*” ve Almanca’daki gibi “*iskambilde maça*” karşılıklarında kullanıldığını görmekteyiz.

Pike: Bu sözcük de her iki dilde isim olarak kullanılmaktadır. Almanca’da “*mızrak*” anlamında iken Türkçe’de “*kabartmalı pamuklu kumaş; bu kumaştan yapılan yatak örtüsü; (uçak) yüksekte, hedef üzerine büyük bir açı ile inme; yüksekte hedefin üzerine dik olarak saldırma*” anlamlarında kullanıldığı görülmektedir. Bunun yanında Türkçe’de “*kabartmalı pamuklu kumaştan yapılan*” anlamında sıfat olarak kullanıldığını da görmekteyiz. ,

Plan: Her iki dildeki isim olarak kullanılışı yanında, Almanca’da aynı zamanda “*düz, düzgün, pürüzsüz, yassı, yayvan, yatık*” anlamlarında sıfat olarak da karşımıza çıkmaktadır. İsim olarak her iki dilde de aynı anlamlarda kullanılmaktadır.

Politik: Bu sözcük Almanca’da isim olarak kullanılırken, Türkçe’de sıfat olarak kullanılmaktadır. Almanca’da “*politika, devlet işlerini düzenleme ve yürütme sanatı, siyaset; mec. bir amaca yönelik hesaplı davranış (biçimi)*” gibi anlamlar taşıyan bu sözcük Türkçe’de “*politika ile ilgili, siyasi, siyasal*” gibi sözcüklere karşılık olmaktadır.

Post: Almanca’da isim ve ön ek durumunda kullanılabilen bu sözcüğün Türkçe’de sadece isim olarak kullanıldığını görmekteyiz. İsim olarak Almanca’da “*posta (örgütü), postadan gelen şeyler, mektup, haber vb.; postahane*” anlamlarını taşıırken, aynı göreviyle Türkçe’de “*tüylü hayvan derisi; mec. makam*” ve “*post elden gitmek*”, “*post vermek*”, “*postu kurtarmak*” gibi bazı deyimlerde “*can*” anlamlarına gelmektedir.

Almanca’da ön ek konumunda ise, “*Postfach (=posta kutusu), postfrisch [=damgalanmamış, zarar görmemiş (pul)], Postgebühr (=posta ücreti), Postkarte (=posta kartı, kartpostal, kart), Postsache (=gönderi)*”... gibi sözcüklerle kullanılarak daha çok kendi anlamıyla ilgili sözcük türetiminde rol üstlenmektedir.

Reis: Gerek Almaca, gerek Türkçe’de isim olarak işlev gören bu sözcük Almanca’da “*piring; bu bitkinin besin olarak kullanılan tanesi; pilav; filiz, sürgün, ince*

dal, fişkem; aşı kalemi” anlamlarında iken, Türkçe’de “*başkan, ser; küçük tekne kaptanı*” karşılığında kullanılmaktadır.

Rest: İki dilde de isim olarak karşımıza çıkan bu sözcük, Almanca’da “*artan miktar, artık, kalan, elde kalan, mat. bir hesap sonuçlanmadığında kalan (örnek:9:2=4 Rest 1)*” anlamlarında iken, Türkçe’de “*Pokerde, bir oyuncunun önündeki paranın tümü*” anlamında kullanılmaktadır.

Romantik: Almanca’da sadece isim olarak kullanılan bu sözcük, Türkçe’de hem isim, hem sıfat olarak kullanım alanı bulunmaktadır. İsim olarak her iki dilde de “*18. Yüzyıl sonunda başlayan, duygu, coşku ve sembole aşırı yer veren sanat akımı*” için kullanılan sözcük Türkçe’de “*romantizm çağırından olan yazar*” için de kullanılmaktadır. Sıfat olarak ise Türkçe’de ayrıca “*davranışlarında duygu ve coşkunum aşırı ölçüde etkisi bulunan*” anlamında kullanılmaktadır.

Rot: Almanca’da isim ve sıfat olarak görev yapan bu sözcük Türkçe’de sadece isim olarak görülmektedir. Almanca’da “*kızıl renk, kırmızı renk; kırmızı, kızıl, al*” anlamlarında iken Türkçe’de “*motorlu taşıtlarda direksiyon ile tekerlek arasındaki bağlantıyı sağlayan demir çubuk*” karşılığı olmaktadır.

Saat: Her iki dilde de isim olarak kullanılan bu sözcük, Almanca’da “*tohum ekme, tohum, ekin*” için kullanılırken, Türkçe’de “*60 dakikalık zaman dilimi, vakit, zaman; günün hangi saati olduğunu gösteren âlet, sayaç*” anlamlarında kullanılmaktadır.

Sahne: Almanca’da “*krema, kaymak*” anlamlarına gelmesine karşılık, Türkçe’de “*izleyicilerin kolayca görebilmeleri için genellikle yerden belli bir ölçüde yüksek yapılan, oyun, müzik gibi her türlü gösteri yapmaya uygun yer; bir oyun veya filmin başlıca bölümlerinden her biri; görünüm, görüntü; tanık olunan gözlenen olay; gösteri sergilenen eğlence yeri veya tiyatro*” gibi anlamlarda kullanılan bu sözcük de her iki dilde isim olarak kullanılmaktadır.

Seher: Almanca’da “*kâhin, geleceği gören kimse; peygamber; av. tilki, tavşan gibi hayvanların gözü*” gibi anlamları olan bu sözcük, Türkçe’de “*sabahın gün doğmadan önceki zamanı, tan ağırtısı*” anlamlarını taşımakta ve her iki dilde isim olarak kullanılmaktadır.

Set: Gerek Almanca’da , gerek Türkçe’de isim olarak kullanılan bu sözcük, iki dilde de çoğunlukla aynı anlamlarda görülmektedir. Almanca’da “*birbirine bağlantılı nesnelere, giyim eşyası vb., takım; tabak altlıkları*” karşılığında kullanılırken Türkçe’de bu anlamların dışında ayrıca “*toprağın kayıp akmasını veya suyun yayılmasını önlemek için yapılan kalın duvar; bulunulan yerden daha yüksekte kalan düzlük, seki ; ateşli silahlarda namlunun içinde ki belisin çıkıntı bölümü; pingpong, voleybol gibi oyunlarda maçın her bir bölümü*” gibi anlamları da vardır.

Spor: Bu sözcük ise Almanca’da sadece isim olarak görülürken, Türkçe’de hem isim, hem de sıfat olarak kullanılmaktadır. Almanca’da “*kişisel veya toplu oyunlar biçiminde yapılan, genellikle yarışmaya yol açan, bazı kurallara göre uygulanan beden hareketlerinin tümü; (bot.) çiçeksiz bitkilerde üreme organı; (zool.) bir hücreli hayvanların üreme hücresi*”, sıfat olarak ise “*kullanışı rahat, kolay olan*” anlamlarında kullanıldığını görüyoruz.

Tabak: Bu sözcük de her iki dilde isim olarak kullanılmaktadır. Almanca’da “*tütün, enfije*” anlamlarına gelmekte iken, Türkçe’de “*yiyecek koymaya yarar, az*

Almanca ve Türkçe'deki Sesteş Kelimeler ve Bu Kelimelerin Her İki Dildeki Karşılıkları ve Fonksiyonları

derin ve yayvan kap" ve "*tabaklama işini yapan, sepiçi*" anlamlarına gelmektedir. Ayrıca Türkçe'de "*herhangi bir tabağın alacağı miktar*" anlamında sıfat olarak da kullanılabilen sözcük, Almanca'da anlamıyla ilgili bileşik kelime türetmede de ön ek rolü oynamaktadır: *Tabak(s)dose* (=tütün tabakası), *Tabakraucher*(=tütün için kimse), *Tabak(s)pfeife* (=pipo,pipo çubuğu), *Tabakwaren*(=tütünle ilgili satılan şeyler)... gibi.

Tambur: Almanca'da "*(nakış işlemek için) elışı kasnağı, gergef*" anlamına gelen bu sözcük, Türkçe'de "*yay veya mızrapla çalınan ; uzun saplı, telli tahta çalgı*" anlamına gelmekte ve her iki dilde de isim olarak kullanılmaktadır.

Tat: Almanca'da "*ış, eylem, hareket, fiil*" anlamlarına gelen bu sözcüğün Türkçe'deki karşılıkları "*bazı cisimlerin tat alma organı üstünde bıraktığı duyum, tatlılık; boşa giden durum, lezzet, zevk; (halk dilinde) dilsiz*" şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Bu sözcük da Almanca ve Türkçe'de isim olarak kullanılmaktadır.

Ton: Bu sözcük her iki dilde isim olarak ve genellikle aynı anlamda kullanılmaktadır. Almanca'da "*balçık, lüleci çamuru, kil; ses, seda; ton, abenke, vurgu; davranış ve konuşma biçimi ; renk farkı*" anlamlarındaki sözcük, Türkçe'de de Almanca'daki gibi "*sesin yükseklik veya alçaklık derecesi, ses titreşimlerinin yükselip açılması, titreşim; bir rengin koyuluk veya açıklık derecesi*" anlamları yanında, ayrıca "*bin kilogramlık ağırlık birimi*" anlamında kullanılmaktadır.

Tor: Almanca'da isim ve ön ek olarak görev yapan bu sözcüğün, Türkçe'de isim ve sıfat olarak kullanıldığını görmekteyiz. Almanca'da "*akılsız, abmak, budala; büyük kapı, sokak kapısı; dar geçit; (spor) kale, gol*" anlamlarına gelen sözcük, ön ek şeklinde sözcük türetmede de görev üstlenmektedir. *Torheit* (=delilik, kaçıklık, akılsızlık, abmaklık), *Torbüter* (=kaleci), *Torlauf* (=slalom), *Tormann* (=kaleci), *Torschluß* (=kapıların kapanma zamanı), *Torwart* (=kaleci), *Torweg* (=giriş)...

Buna karşılık sözcüğün Türkçe'de isim olarak "*sık gözlü ağ; (matematikte) bir dairenin kendi düzleminde bulunan fakat merkezinden geçmeyen bir doğru çevresinde dönmesiyle oluşan cisim*", sıfat olarak ise "*ağ örgüsünde (tor başlık); toy, işe alışkın olmayan, yabani (tor hayvan); olgunlaşmamış, ham; mec. görgüsüz, çekingen, utangaç, acemi*" gibi pek çok anlamda kullanıldığını görmekteyiz.

Tür: Almanca'da isim, ön ek ve son ek durumunda karşımıza çıkan bu sözcük, Türkçe'de sadece isim olarak görülmektedir. Almanca'da isim olarak "*kapı*" anlamına gelirken, Türkçe'de "*çeşit; ortak özellikleri olan bireylerin tamamı, cinslerin ayrıldığı bölüm*" anlamları taşımaktadır. Almanca'da ön ek ve son ek şeklindeki kullanımlarına ise şu örnekler verilebilir: *Türangel* (=kapı menteşesi), *Türklöpfer* (=kapı tokmağı), *Türschloß* (=kapı kilidi), *Türklinke* (=kapı mandalı), *türaus, türein* (=kapı kapı, ev ev), *Haustür* (=ev kapısı), *Wohnungstür* (=ev kapısı)...

Un: Almanca'da sadece ön ek olarak kullanılan ve çok işlek olan bu sözcük, Türkçe'de hem isim hem son ek olarak kullanılmaktadır. Almanca'da önüne geldiği sözcüğe olumsuz anlam veren bu unsurun kullanımı için şu örnekler sıralanabilir: *unaufmerksam* (=dikkatsiz), *unabhängig* (=bağımsız, özgür), *unabsichtlich* (=istemeyerek, kasti olmayan), *unbestimmt* (=belirsiz), *unwirksam* (=etkisiz, tesirsiz),

Unabhängigkeit (=bağımsızlık, özgürlük), *Unachtsamkeit* (=dikkatsizlik), *Unbedachttheit* (=düşüncesizlik, akılsızlık), *Undanke* (=nankörlük)...

Türkçe’de isim olarak “*öğütülerek toz durumuna getirilmiş tabul ve başka besin maddeleri*” anlamında kullanılan bu sözcük, son ek şeklindeki kullanımında ise 3. tekil şahıs iyelik eki görevinde görülmektedir: *okul-un, ordu-n-un, hamur-un, vapur-un, Oğuz’un, ulus-un, Yunus’un* ...

Ur: Bu sözcük de “*un*” sözcüğü gibi Almanca’da “*son derece, çok, oldukça*” anlamlarında ön ek olarak kullanılmaktadır: *uralt* (=çok yaşlı, çok eski), *urkomisch* (=çok komik), *urdeutsch* (=tipik alman tarzında), *urgemütlich* (=çok rahat, buzur verici), *urteilen* (=karar vermek), *Urmensch* (=ilk insan, ilkel insan), *Ursache* (=sebeup, neden), *Urgroßvater* (=dedenin babası), *Urzeit* (=en eski çağlar)...

Buna karşılık sözcük Türkçe’de isim olarak “*bücrelerin aşırı çoğalmasıyla oluşan ve büyüme eğilimi gösteren yumru, tümör*” anlamında kullanılmaktadır.

3. Sonuç

Sonuç olarak gerek Almanca gerek Türkçe’de kullanılan çok sayıda sestese sözcük bulunduğunu görmekteyiz. Bu sözcüklerin bir kısmı her iki dilde de aynı görevde kullanılmakta; yani her iki dilde de isim, sıfat, zarf veya ek olarak hatta bazen aynı anlamda karşımıza çıkmakta iken büyük çoğunluk değişik fonksiyonlarda kullanılmaktadır. Yine bu sözcüklerin büyük bir kısmının hem Almanca hem Türkçe’de birkaç görevde kullanıldıkları da görülmektedir. Örneğin bu sözcüklerden biri bir dilde isim, sıfat, ön ek veya son ek olarak kullanım alanı bulabilmektedir. “*An, bar, da, er*” sözcükleri buna örnek gösterilebilir.

Ayrıca “*ar, mal, modern, rot, spor*” örneklerinde olduğu gibi ; bir dilde sadece bir sözcük türünden olan bir sözcük diğer dilde birden fazla sözcük türünün temsilcisi olarak ortaya çıkmaktadır. Yine “*set*” ve “*ton*” örneklerinde olduğu gibi her iki dilde aynı anlamlardaki kullanımları yanında farklı anlamları da olan sözcükler de vardır. Bunun yanında Almanca ve Türkçe’deki bu eş sesli sözcüklerin daha çok isimlerden oluştuğu görülmektedir.

Yukarıda sıralayarak açıklamaya çalıştığımız sözcüklerin dışında, hem Almanca hem Türkçe’de aynı sözcük türünde ve aynı anlamda kullanılan başka dillerden alınmış çok sayıda sözcük de mevcuttur. Artık yerleşmiş bu sözcükleri de şöyle sıralamak mümkündür: *Akustik, alarm, arena, balkon, bank, barbar, benzın, beriberi, beton, büro, bürokrat, dekan, dekar, dekor, demokrat, despot, diplomat, disko, doktor, doktrin, doping, dübel, ego, egoist, elektron, elektronik, etamin, final, firma, form, gala, gangster, gen, genetik, general, global, gong, granit, hangar, hektar, helikopter, ideal, kamera, kanal, kapital, karo, karton, katalog, kilo, kinetik, koma, konserve, kordon, kostüm, krem, kriminal, kroki, kupon, kurs, legal, liberal, libero, limit, liste, lokal, maske, meteor, metro, mikroskop, mimik, mineral, modern, monolog, monoton, moral, motel, motor, nikotin, normal, optik, organ, orlon, oval, paket, panik, panzer, pardon, park, parka, partner, pedal, pilot, plan, polemik, poliklinik, problem, propaganda, radar, radikal, reform, ring, roman, sadist, salep, salon, silo, slogan, soda, solo, tabu, taktik, tampon, tank, tanker, telefon, tempo, terminal, test, trafo, transfer, transit, vampir, veto, vitamin, volt...*

Almanca ve Türkçe'deki Sesteş Kelimeler ve Bu Kelimelerin Her İki Dildeki Karşılıkları ve Fonksiyonları

Genelde kimyasal, teknik ve tıbbi terimler olduğu görülen bu ortak sözcükler artık uluslararası sözcük halini almış ve yerleşerek girdikleri dilin bir parçası, yani malı olmuşlardır. Bunların kullanımında ekonomik, politik ve kültürel faktörler önemli rol oynamaktadır. Ayrıca burada zikretmediğimiz (kimyasal madde / element isimleri, astronomi terimleri gibi) daha pek çok sözcük de mevcuttur.

Bibliyografya

Aksan, Doğan: 1987, Anlambilimi ve Türk Anlambilimi, 3. Baskı., A.Ü. Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi Yayını, Ankara

Drosdowski, Günther: 1970, Duden–Stilwörterbuch, Dudenverlag, Mannheim

Eren, Hasan v.d.: 1988, Türkçe Sözlük, TDK, Ankara

Grebe, Paul / R. Köster u.a.: 1970, Duden – Bedeutungswörterbuch, Dudenverlag, Mannheim

Kayaalp, İsa: 1998, İletişim ve Dil, Türkiye Diyanet Vakfı Yayını, Ankara

Koç, Nurettin: 1992, Açıklamalı Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü, İnkılap Kitapevi, İstanbul

Korkmaz, Zeynep: 1992, Gramer Terimleri Sözlüğü, TDK, Ankara

Önen, Yaşar, Şanbey, C. Ziya: 1993, Almanca – Türkçe Sözlük, TDK Yayını, Ankara

Steuerwald, Karl: 1974, Deutsch – Türkisches Wörterbuch, Otto Harrassowitz, Wiesbaden

Steuerwald, Karl: 1972, Türkisch – Deutsches Wörterbuch, Otto Harrassowitz, Wiesbaden

Wahrig, Gerhard: 1980, Wahrig – Deutsches Wörterbuch, Mosaik Verlag, München